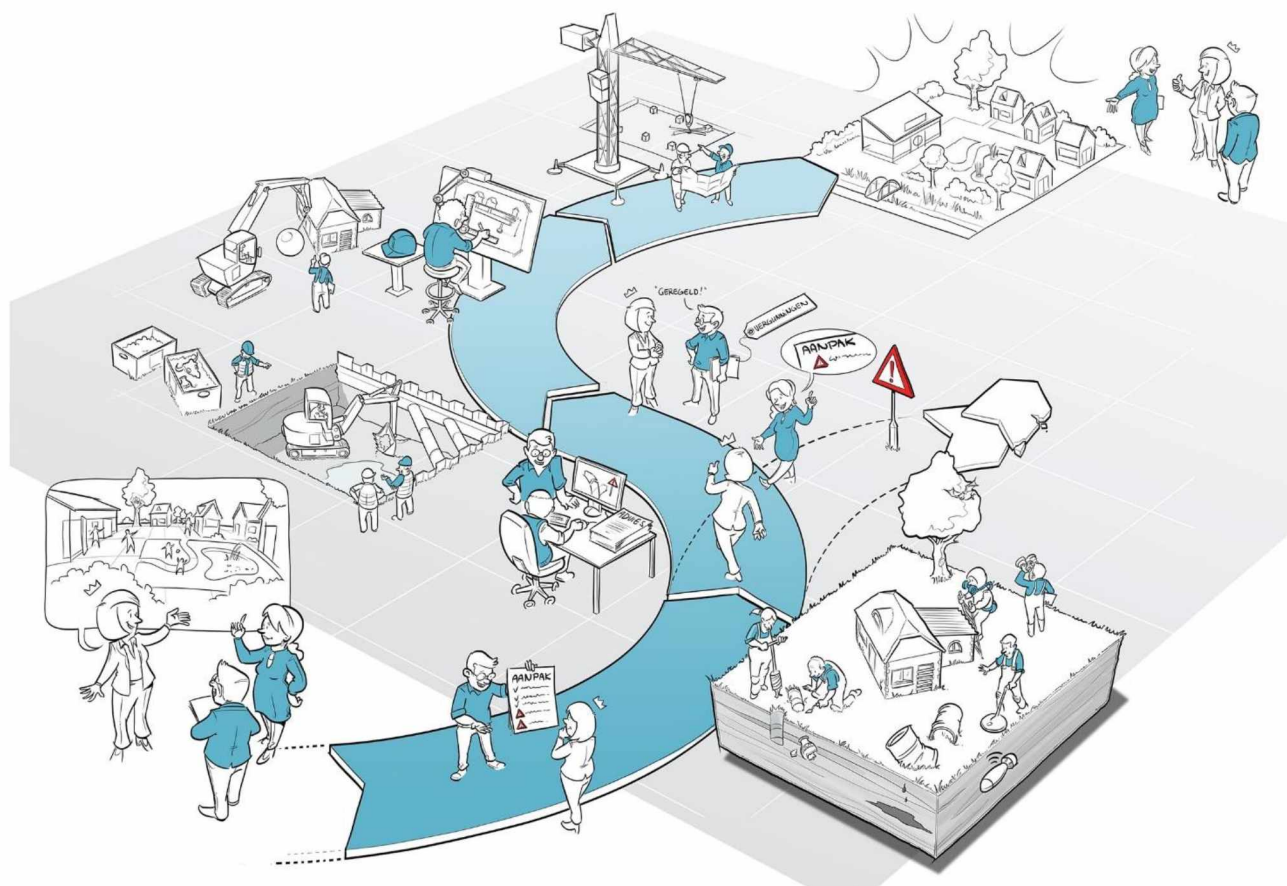

integrale expertise bij ruimtelijke ontwikkeling

Quickscan Wet natuurbescherming Zuiderdiepgorzen, Stellendam

IDDS
's-Gravendijkseweg 37
2201 CZ Noordwijk
IDDS.nl

Postbus 126
2200 AC Noordwijk
info@idds.nl
5.1.2.e

IDDS Ruimte & Ontwikkeling B.V.
KvK: 09157054
BTW: NL 815255172 B01
IBAN: NL21 RABO 0364 6212 22

Rapport

Quickscan Wet natuurbescherming

Locatie : Zuiderdiepgorzen, Stellendam
Kenmerk : A1579-03/JHO/qs1
Datum : 7 april 2022

Auteur : 5.1.2,e
Vrijgave : 5.1.2,e
Email : 5.1.2,e @idders.nl
Telefoon : 5.1.2,e

Opdrachtgever : Ingenieursbureau Walhout Civil BV
5.1.2,e

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Samenvatting

In opdracht van Ingenieursbureau Walhout Civil BV is op 02-03-2022 een ecologische quickscan uitgevoerd aan de Zuiderdiepgorzen te Stellendam. Deze samenvatting beschrijft de belangrijkste resultaten en conclusies van het onderzoek. Voor de volledigheid verwijzen wij u ook naar Hoofdstuk 7 Conclusie en advies.

Gebiedsbescherming

Het plangebied maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van aangewezen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet. Versnippering, optische verstoring, verstoring door geluid en trilling zijn op voorhand niet uitgesloten. Middels een voortoets zal getoetst worden of de werkzaamheden leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Haringvliet. In de voortoets wordt beoordeeld of de werkzaamheden de haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen van het Haringvliet in de weg staan.

Binnen het NNN geldt dat werkzaamheden niet mogen leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden of tot vermindering van het oppervlak van het NNN of van de samenhang binnen het NNN. Tenzij er een groot openbaar belang is en reële alternatieven ontbreken (het 'nee-tenzij' beginsel). De voorgenomen werkzaamheden leiden tot een afname van het aangewezen habitatype Kruiden- en faunarijkgasland (N12.02). Dit is niet zondermeer toegestaan. Daarom zal een "nee, tenzij-toets" moeten worden opgesteld. De resultaten dienen voorgelegd te worden aan de provincie Zuid-Holland.

Voor stikstof geldt een vrijstelling voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten. De vrijstelling geldt niet voor de gebruiksfase. Aangezien de werkzaamheden niets veranderen aan de gebruiksfase en enkel stikstof produceren in de aanleg- en onderhoudsfase, wordt het niet nodig geacht een stikstofberekening uit te voeren.

Soortbescherming

Uit de bureaustudie en biotooptoets komt naar voren dat in het plangebied geschikt habitat voor waterspitsmuis en Noordse woelmuis aanwezig is. De werkzaamheden vinden echter niet plaats in dit habitat. Om verstoring van individuen en overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming te voorkomen, moeten mitigerende maatregelen getroffen worden.

Binnen het plangebied kunnen vogels zonder jaarrond beschermd nest broeden. Algemene vogelsoorten die broeden zijn gedurende deze tijd beschermd (grofweg van 15 februari tot 15 augustus, in gebruik zijnde nesten zijn ook buiten deze periode beschermd). Het advies luidt om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen te laten plaatsvinden of voor het broedseizoen te beginnen en continu door te werken tijdens het broedseizoen zodat vogels niet tot broeden komen in het plangebied. Indien het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten, dient er een broedvogelinventarisatie gedaan te worden door een deskundig ecooloog. Indien er broedende vogels aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het nest verlaten is. Ook kunnen de rietkragen binnen het gebied gebruikt worden als foerageergebied voor diverse vleermuizen. Wanneer er bij de werkzaamheden verlichting gebruikt wordt, kunnen vleermuizen gestoord worden aangezien de dieren lichtbronnen mijden. Het advies luidt om niet te werken tussen zonsondergang en zonsopkomst.

Tabel 1: Overzicht van soorten waarmee in het vervolg van het project rekening gehouden moet worden.

Soortgroep	Soort (wetenschappelijke soortnaam)	5.1.2.e
Vogels waarvan het nest niet jaarrond beschermd is	Diverse algemene vogelsoorten	Mitigerende maatregelen
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Kleine dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)	Mitigerende maatregelen
	Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	Mitigerende maatregelen
Zoogdieren	Noordse woelmuis (<i>Alexandromys oeconomicus arenicola</i>)	Mitigerende maatregelen
	Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)	Mitigerende maatregelen

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1	Aanleiding	6
1.2	Doel van het onderzoek	6
1.3	Leeswijzer	6
2.	Opzet van het onderzoek	7
2.1	Bureauonderzoek	7
2.2	Veldonderzoek	7
2.3	Effectenbeoordeling	7
3.	Beschrijving van het plangebied en planvoornemen	8
3.1	Ligging en algemene beschrijving van het plangebied	8
3.2	Planvoornemen	10
3.3	Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden	11
4.	Natura 2000-gebied Haringvliet	13
4.1	Haringvliet	13
4.2	Effectbeoordeling	13
4.3	Deel conclusie Natura 2000-gebieden	14
4.4	Natuurnetwerk Nederland	15
5.	Bureauonderzoek	16
6.	Veldonderzoek	17
6.1	Aangetroffen soorten en sporen daarvan	17
6.2	Biotoop bebouwing	17
6.3	Biotoop aanwezig groen en bodem	17
6.4	Biotoop water	19
7.	Effectbeoordeling	22
7.1	Beschermde soorten waar een effect op verwacht wordt	22
7.2	Beschermde soorten waar geen effect op verwacht wordt	23
8.	Conclusie en advies	26
8.1	Gebiedsbescherming	26
8.2	Soortbescherming	26
9.	Literatuur en bronvermelding	30
	Bijlage I Wet natuurbescherming	31
	Bijlage II Doelstellingen Natura 2000-gebied Haringvliet	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De opdrachtgever is voornemens drie bestaande kreken uit te diepen en een wadi aan het leggen aan de Zuiderdiepgorzen te Stellendam. Voorafgaand aan deze ruimtelijke ingreep dient onderzoek verricht te worden naar de aanwezigheid van beschermde gebieden, flora en fauna, om te voorkomen dat de Wet natuurbescherming wordt overtreden. In dat kader is door IDDS een quickscan Wet natuurbescherming uitgevoerd. Dit rapport presenteert de bevindingen van dat onderzoek.

1.2 Doel van het onderzoek

Het doel van de quickscan is te onderzoeken of:

- in het plangebied beschermde plant- en diersoorten kunnen voorkomen
- de ingreep mogelijk een effect heeft op deze beschermde soorten
- de ingreep mogelijk een effect heeft op beschermde natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en NNN)
- het plangebied een belangrijke functie voor beschermde plant- en diersoorten kan vervullen (bijvoorbeeld als essentieel foerageergebied, vliegroute, nest- of verblijfplaats)
- op basis van bovenstaande bevindingen nader onderzoek nodig is

1.3 Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 wordt de opzet van het onderzoek toegelicht. Hoofdstuk 3 beschrijft de kenmerken van het plangebied en de ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden. Hoofdstukken 4 en 5 beschrijven de resultaten van het bureauonderzoek. In Hoofdstuk 6 wordt de veldonderzoek behandeld. In Hoofdstuk 7 wordt de effectbeoordeling uiteen gezet. Tenslotte worden hieruit in Hoofdstuk 8 conclusies getrokken en advies gegeven, bijvoorbeeld ten aanzien van nader onderzoek. Een overzicht van de gebruikte literatuur staat in Hoofdstuk 9.

De belangrijkste (verbods)bepalingen uit de Wet natuurbescherming staan in Bijlage I. Bijlage II betreft de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Haringvliet.

2. Opzet van het onderzoek

2.1 Bureauonderzoek

Door middel van bronnen- en literatuuronderzoek wordt onderzocht welke beschermde flora en fauna in de omgeving van het plangebied recent zijn waargenomen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van vrij beschikbare informatie, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank ^{5.1.2,e} en Fauna (NDFF) van de afgelopen vijf jaar. Daarnaast worden relevante verspreidingsatlassen en actuele websites (zie Hoofdstuk 9 voor de literatuurlijst) geraadpleegd. Ook wordt de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden in kaart gebracht. Daarmee wordt een inschatting gemaakt of de voorgenomen ruimtelijke ingreep negatieve effecten heeft op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en gebieden.

2.2 Veldonderzoek

Naast een bureaustudie wordt een biotooptoets uitgevoerd: een veldbezoek met als doel een inschatting te maken van de ecologische kwaliteiten van het plangebied. De bevindingen van het bronnen- en literatuuronderzoek worden in het veld getoetst en indien nodig aangevuld.

Het veldonderzoek bestaat uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek en de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde flora en fauna. Tijdens het veldbezoek is in kaart gebracht of het aanwezige biotoop geschikt is voor de beschermde soorten die in de omgeving van het plangebied voorkomen. Het kan zijn dat op het moment dat een biotooptoets wordt uitgevoerd, niet alle soorten zichtbaar zijn. Soorten zijn bijvoorbeeld alleen nachtactief of in een bepaalde periode van het jaar aanwezig. Daarom zijn de eisen die soorten/soortgroepen aan hun leefomgeving stellen met betrekking tot vaste rust- en verblijfplaatsen, voedselgebieden en migratierouten vergeleken en getoetst met de situatie in het veld. Op deze manier is het belang van het plangebied beoordeeld voor flora en fauna die niet zijn waargenomen gedurende de biotooptoets, maar desondanks toch kunnen voorkomen ter plaatse van het plangebied. De resultaten van de biotooptoets betreffen uitsluitend waarnemingen binnen het plangebied en de invloedssfeer van de werkzaamheden.

2.3 Effectenbeoordeling

Op basis van de veldkenmerken van het plangebied en de verspreiding van beschermde soorten, wordt beoordeeld voor welke beschermde soorten het plangebied van betekenis kan zijn. Bij deze toetsing wordt alleen gekeken naar de beschermde soorten uit de Wet natuurbescherming. Deze soorten hebben een Nederlandse of Europese bescherming en moeten worden getoetst op voorkomen en effect. Wanneer effecten optreden of verbodsbepalingen worden overtreden, dan zijn er mogelijk maatregelen nodig om de effecten te voorkomen, verzachten of te compenseren om te voldoen aan de Wet natuurbescherming.

Soorten die geen strikte bescherming genieten worden dus niet meegenomen in deze toetsing. Deze soorten zijn zodanig algemeen in Nederland dat de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt door de meeste projecten. Bovendien geldt voor deze soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen zoals weergegeven in artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 van de Wet natuurbescherming. Wel geldt de zorgplicht op grond van artikel 1.11.

3. Beschrijving van het plangebied en planvoornemen

Hoofdstuk 3 zal bestaan uit een gedetailleerde beschrijving van het plangebied, evenals een omschrijving in wat voor omgeving het plangebied ligt. Daarnaast wordt uiteengezet wat de ligging van het plangebied is ten opzichte van beschermde natuurgebieden in de omgeving. Tevens wordt er een beschrijving van de voorgenomen plannen weergegeven.

3.1 Ligging en algemene beschrijving van het plangebied

In onderstaand figuur is een luchtfoto te zien van de ligging van het plangebied. Hierop is te zien dat het plangebied in delta van de Zuid-Hollandse eilanden ligt. Het plangebied wordt omgeven door weilanden, akkers, getijdegebieden, natuureservaat Scheelhoek, het Haringvliet, sloten en wegen.

Figuur 1: Onderzoeksgebied quickscan binnen het blauwe kader.

Het plangebied bestaat uit een natuurgebied met een aantal kreken en overstromingsgebieden. Voor de overzichtelijkheid wordt het plangebied verdeeld in een westelijk gedeelte en een oostelijk gedeelte. Het westelijke gedeelte betreft een weiland met daarin twee kreken (Figuur 2). Het oostelijke gedeelte betreft een overstromingsgebied (Figuur 3). Het oostelijke gedeelte is open, vlak en heeft aan de noord- en westkant rietkragen. Er zijn geen gebouwen of bomen aanwezig binnen het plangebied.

Figuur 2: Eén van de twee krekken in het westelijke gedeelte.

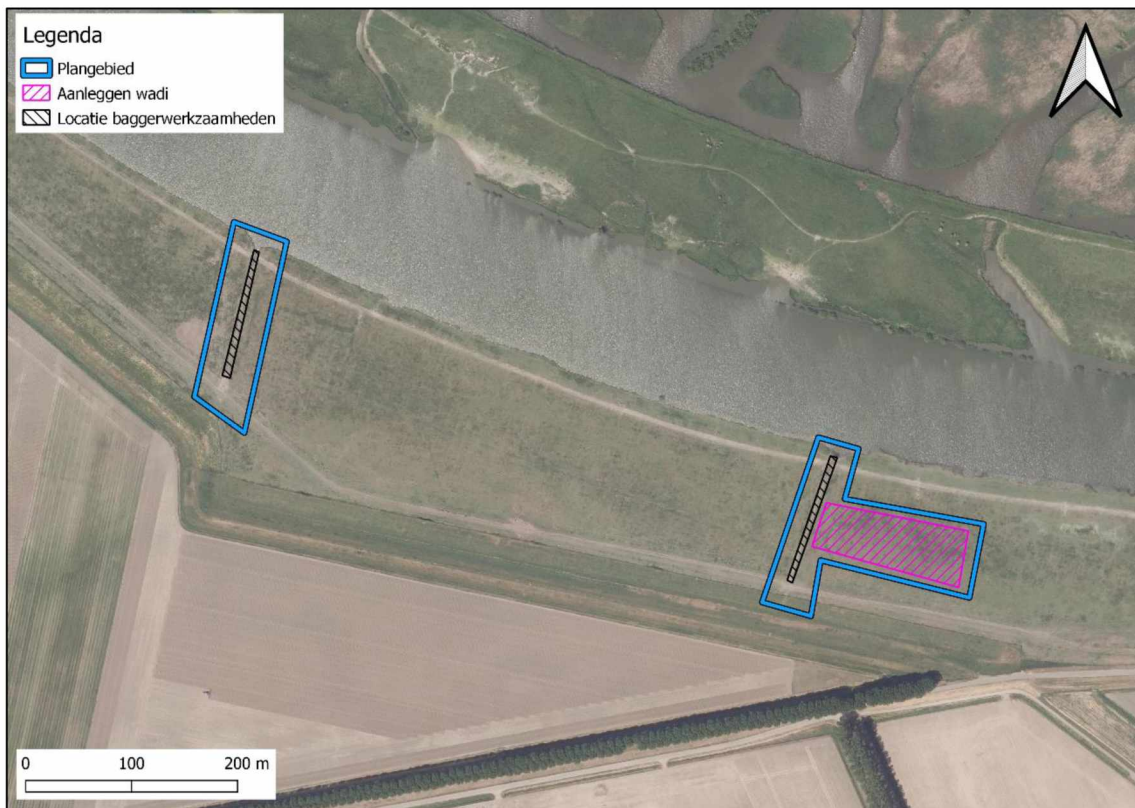
Figuur 3: Het overstromingsgebied in het oostelijke gedeelte.

3.2 Planvoornemen

De opdrachtgever is voornemens om natuur te ontwikkelen in de Zuiderdieppolders op Goeree Overflakkee. Hier zijn bestaande kreken en slikken die verdiept zullen worden (Figuur 4 en 5). De vrijgekomen grond zal dan gebruikt worden om aan de noordzijde van het westelijke gedeelte de afkalving van de oever weer aan te vullen. Er wordt totaal zo'n 10 à 20 centimeter afgegraven op de slikken. Dit zal slechts op drie plekken plaatsvinden. In het westelijk gedeelte wordt naast het verdiepen van de kreken ook een wadi aangelegd die afloopt van west naar oost (Figuur 5).

Figuur 4: De geplande werkzaamheden in het oostelijke deel.

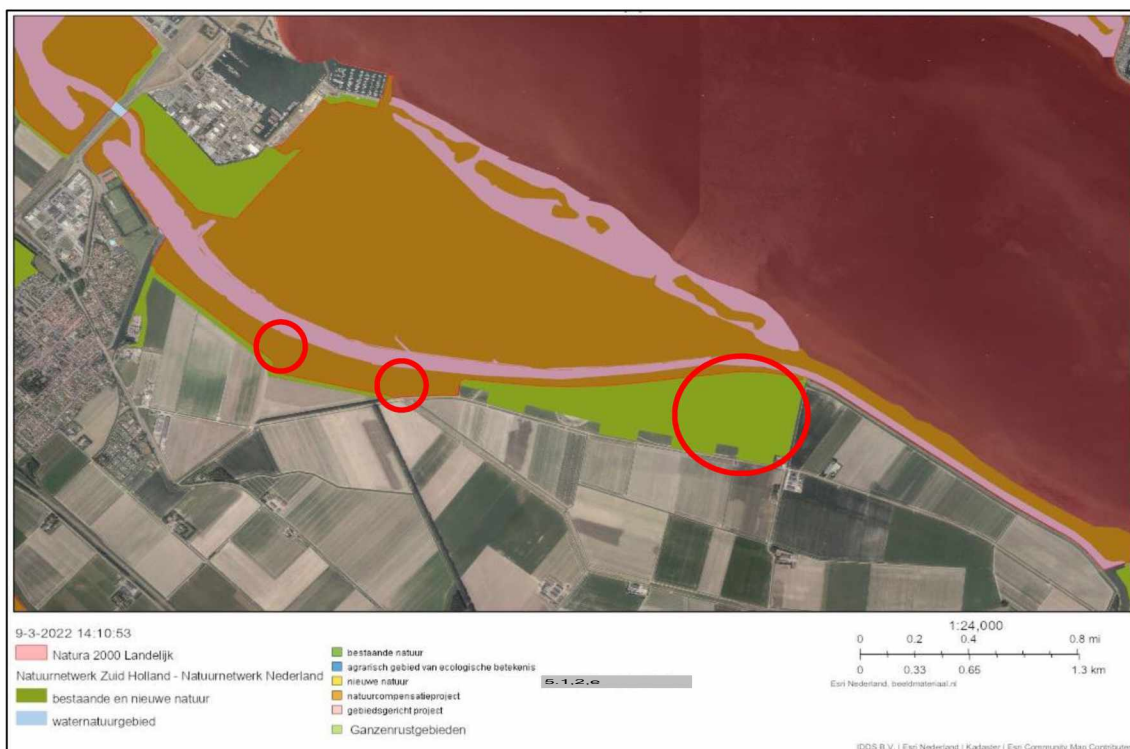
Figuur 5: De geplande werkzaamheden in het westelijke deel.

3.3 Ligging plangebied ten opzichte van beschermde natuurgebieden

Het plangebied maakt deel uit van beschermde natuurgebieden, namelijk Natura 2000-gebied en Natuurnetwerk Nederland. Het maakt geen deel uit van belangrijk weidevogelgebied of strategische reservering natuur. In onderstaande tabel zijn de afstanden tot de dichtstbijzijnde beschermde gebieden vermeld, dit wordt tevens weergegeven in Figuur 6.

Tabel 2: Afstanden tussen plangebied en beschermde gebieden.

Beschermd gebied	Afstand tot het plangebied in meters
Natura-2000 gebied	0 (Ligt in het gebied) - Haringvliet (ongevoelig voor stikstof)
	2.070 - Grevelingen (zeer gevoelig voor stikstof)
	2.510 - Voordelta (ongevoelig voor stikstof)
	2.770 - Duinen van Goeree & Kwade Hoek (zeer gevoelig voor stikstof)
	3.180 - Voornes duin (zeer gevoelig voor stikstof)
Natuur Netwerk Nederland (NNN)	0 (het plangebied ligt in gebied aangemerkt als NNN)
Belangrijk weidevogelgebied	4.590
Strategische reservering natuur	4.200

Figuur 6: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van beschermde natuurgebieden.

4. Natura 2000-gebied Haringvliet

Het plangebied ligt op enige afstand van de Natura 2000-gebieden Grevelingen, Voordelta, Duinen van Goeree & Kwade Hoek en Voornes duin (zie Tabel 2). Door de zeer plaatselijke werkzaamheden en de afstand tot deze Natura 2000-gebieden, zijn effecten op deze Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Het plangebied ligt echter in het Natura 2000-gebied Haringvliet. Effecten op dit Natura 2000-gebied zijn daarmee niet op voorhand uitgesloten. In dit hoofdstuk wordt verder ingegaan op de mogelijke effecten van de voorgenomen werkzaamheden.

4.1 Haringvliet

Het Natura 2000-gebied Haringvliet is een afgesloten zeearm die via een open verbinding met het Hollands Diep deel uitmaakt van de delta van Rijn en Maas. Na de voltooiing van de Haringvlietsluizen in 1970 viel het getij in het voormalige brakke getijdengebied grotendeels weg. De bereikbare foerageergebieden, zoals drooggevalen slikken en oude schorren, grote visrijke wateren en binnendijkse voedselrijke graslanden en akkers, maken het een belangrijk leefgebied voor kustbroedvogels en doortrekkende en overwinterende watervogels. Samen met het Krammer-Volkerak vormt het Haringvliet o.a. het belangrijkste Nederlandse broedgebied voor de zwartkopmeeuw. Ook is het Haringvliet voor trekvogels een onmisbaar gebied als ruigebied of tussenstop om te foerageren en rusten. Voor watervogels zijn vooral de slikken en grasgorzen belangrijk. Hier verblijven grote aantallen grauwe ganzen, brandganzen en grutto's. Verder is het Haringvliet één van de belangrijkste potentiële poorten voor trekvis (zoals elft, fint rivierprik, zeebek en zalm) en is het gebied belangrijk voor het voortbestaan van de noordse woelmuis in Nederland.

Het Haringvliet is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied. Voor dit Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen opgesteld voor drie habitattypen, negen habitatsoorten, tien broedvogelsoorten en 26 niet-broedvogelsoorten (zie Bijlage II).

Omdat de werkzaamheden binnen het Natura 2000-gebieden plaatsvinden, kan dit invloed hebben op de oppervlakte van het Natura 2000-gebied. Ook kunnen de werkzaamheden invloed hebben op de gestelde doelstellingen van het Haringvliet.

4.2 Effectbeoordeling

De werkzaamheden aan watergangen kunnen, volgens de effectenindicator, leiden tot de onderstaande effecten.

- Optische verstoring
- Verstoring door trilling
- Verstoring door geluid
- Verdroging
- Verontreiniging
- Versnippering
- Oppervlakteverlies

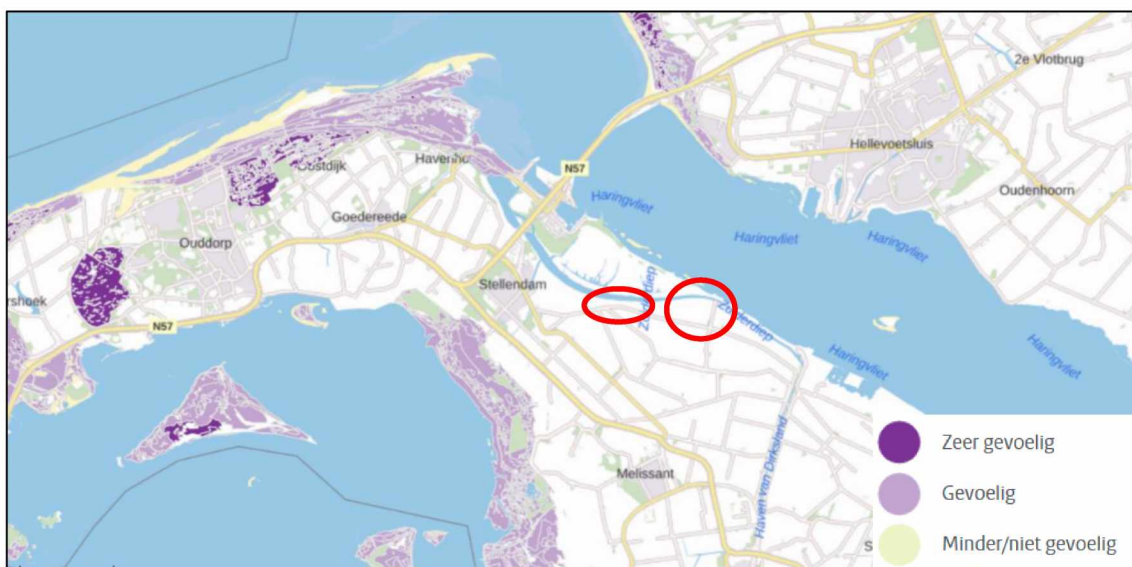
De voorgenomen werkzaamheden van dit project hebben enkel tijdelijke gevolgen op natuur. Het uitbaggeren zal het dichtslibben van de kreek tegengaan en hierdoor zal de waarde van de natuur worden behouden. Verdroging van het gebied wordt hiermee tegengegaan. Doordat de waarde voor natuur behouden blijft, leiden de werkzaamheden niet tot permanent verlies van

oppervlakte van het Natura 2000- gebied. Door het aanleggen van de wadi, zal de natuurwaarde van het gebied zelfs verbeterd worden. Permanente effecten zoals, verdroging, oppervlakte verlies en versnippering, zijn daarmee niet aan de orde.

Het uitbaggeren van de kreken behoort tot het onderhoud, maar is niet opgenomen in het beheerplan Haringvliet. De werkzaamheden leiden daarmee wel tot verstoring van de aangewezen habitatsoorten (zie Bijlage II). Zo is in de aanlegfase sprake van verstoring door versnippering, geluid en optische verstoring door de aanwezigheid van mens en machines. Deze machines zullen de graafwerkzaamheden uitvoeren en het slib vervoeren. Deze verstoringen zijn van tijdelijke aard. Zodra de werkzaamheden afgerond zijn, is er geen sprake meer van optische verstoring en verstoring door geluid.

Stikstof

In Figuur 7 is een overzicht weergegeven van stikstof gevoelige habitattypen ten opzichte van het plangebied. In de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (01-07-2021) is een bouwvrijstelling opgenomen. De vrijstelling geldt voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten. De vrijstelling geldt niet voor de gebruiksfase. De gebruiksfase zal niet veranderen, aangezien het na de aanleg volledig als natuurgebied gebruikt zal worden. Aangezien de gebruiksfase niet wijzigt ten opzichte van de huidige situatie, wordt er geadviseerd om geen stikstofberekening uit te voeren.

Figuur 7: Ligging plangebied (rode cirkel) ten opzichte van stikstofgevoelige Natura2000 gebieden. Bron: Aeries Calculator.

4.3 Deel conclusie Natura 2000-gebieden

De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van aangewezen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet. Versnippering, optische verstoring, verstoring door geluid en trilling zijn op voorhand niet uitgesloten. Middels een voortoets zal getoetst worden of de werkzaamheden leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Haringvliet. In de voortoets wordt beoordeeld of de werkzaamheden de haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen van het Haringvliet in de weg staan.

4.4 Natuurnetwerk Nederland

Het gehele plangebied ligt binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De provincie Zuid-Holland beschermt het NNN via het ruimtelijk beleid om ervoor te zorgen dat de omvang en kwaliteit van deze gebieden niet afneemt. Dit is geregeld de Zuid-Hollandse Omgevingsverordening (2021). Daarom wordt het plangebied, naast de specifieke soorten en habitattypen van het Natura 2000-gebied, ook de zogeheten wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN-gebied beschermd. Onder deze wezenlijke kenmerken vallen bijvoorbeeld ook landschappelijke kenmerken. Binnen het plangebied zijn twee typen habitat aanwezig (Tabel 3): Zilt- en overstromingsgrasland (N12.04) en Kruiden- en faunarijkgasland (N12.02).

Tabel 3: Afstanden tussen plangebied en beschermde gebieden.

Beheertype	Soort
N12.04 Zilt- en overstromingsgrasland	
Planten	Aardbeiklaver, behaarde boterbloem, blauwe waterereprijs, dunstaart, echt lepelblad, Engels gras, fijn goudscherm, fraai duizendguldenkruid, genadekruid, gerande schijnspurrie, getand vlotgras, heemst, karwijvarkenskervel, kattendoorn, knolvossenstaart, kruipend moerasscherm, kwelderzegge, laksteeltje, lidsteng, melkkruid, platte bies, polei, pijptorkruid, rode ogentroost, rode waterereprijs, schorrenzoutgras, selderij, stekende bies, voszegge, weidekerveltorkruid, witte munt, zeegerst, zeegroene rus, zeerus, zeeweegbree, zilt torkruid, zilte rus, zilte schijnspurrie, zilte waterranonkel, zilte zegge, zulte.
Broedvogels	Gele kwikstaart, graspieper, grutto, kempahaan, kleine plevier, kluut, kwartelkoning, patrijs, slobbeend, tureluur, watersnip, zomertaling.
N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland	
Planten	Bochtige klaver, echte koekoeksbloem, gewone brunel, gewone margriet, grote ratelaar, kamgras, karwijvarkenskervel, klavervreter, klein vogelpootje, knolvossenstaart, knoopkruid, moerasstruisgras, muizenoor, polei, spits havikskruid, waterkruiskruid, witte munt, zwarte zegge.
Dagvlinders	Argusvlinder, bruin blauwtje, bruine vuurvlinder, bruin zandoogje, geelsprietdikkopje, groot dikkopje, hooibeestje, kleine parelmoervlinder, zwartsprietdikkopje.

Binnen het NNN geldt dat werkzaamheden niet mogen leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden of tot vermindering van het oppervlak van het NNN of van de samenhang binnen het NNN. Tenzij er een groot openbaar belang is en reële alternatieven ontbreken (het 'nee-tenzij' beginsel). De voorgenomen werkzaamheden leiden tot een afname van het aangewezen habitatype Kruiden- en faunarijkgasland (N12.02). Dit is niet zondermeer toegestaan. Daarom zal een "nee, tenzij-toets" moeten worden opgesteld. Middels deze toetsing wordt inzichtelijk gemaakt op welke manier en welke orde van grootte de wezenlijke kenmerken en waarden worden aangetast. En op welke manier eventuele aantasting wordt beperkt (mitigatie) en/of aanvullende compensatie noodzakelijk is. Op basis van deze toets beoordeelt de provincie of toestemming gegeven wordt voor de plannen en of de aantasting van het NNN voldoende gemitigeerd en/of gecompenseerd is.

Geadviseerd wordt om een "nee, tenzij-toets" uit te voeren. De resultaten dienen voorgelegd te worden aan de provincie Zuid-Holland.

5. Bureauonderzoek

Tijdens het bureauonderzoek is de Nationale Databank ^{5.1.2.e} en Fauna (NDFF) geraadpleegd om te kijken of beschermde soorten voorkomen in de omgeving van het plangebied. Om een goed beeld van de situatie ter plaatse te krijgen, zijn waarnemingen tot vijf jaar terug meegenomen in dit onderzoek. In een straal van 3 kilometer rond het plangebied is gekeken welke beschermde soorten in de omgeving voorkomen. Deze beschermde soorten zijn weergegeven in onderstaande tabel. De data van de NDFF is niet volledig sluitend, indien tijdens de biotooptoets geschikt habitat wordt aangetroffen, kan het plangebied alsnog geschikt worden geacht voor specifieke soorten.

Tabel 4: Verwachte beschermde flora- en faunasoorten in het projectgebied (Bron: NDFF).

Soortgroep	Soort (wetenschappelijke soortnaam)
Vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 4)	Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)
	Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)
	Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)
	Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)
	Huismus (<i>Passer domesticus</i>)
	Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)
	Ransuil (<i>Asio otus</i>)
	Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)
Vleermuizen	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)
	Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)
	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)
	Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)
	Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)
	Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)
Overige zoogdieren	Bever (<i>Castor fiber</i>)
	Boommarter (<i>Martes martes</i>)
	Gewone zeehond (<i>Phoca vitulina</i>)
	Grijze zeehond (<i>Halichoerus grypus</i>)
	Noordse woelmuis (<i>Alexandromys oeconomicus arenicola</i>)
	Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)
Vissen	Noordzeehouting (<i>Coregonus oxyrinchus</i>)
Vlinders	Grote vos (<i>Nymphalis polychloros</i>)
Amfibieën, libellen, weekdieren, reptielen, planten	Geen beschermde soorten waargenomen binnen 3 km.

In de omgeving van het plangebied zijn tevens enkele soorten waargenomen waarvoor binnen de provincie Zuid-Holland een vrijstelling geldt. Het gaat hier om de volgende zoogdieren en amfibieën; bosmuis, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, haas, hermelijn, huisspitsmuis, konijn, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel, woelrat, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt ten alle tijden de zorgplicht.

6. Veldonderzoek

Het veldonderzoek is op 2 maart 2022 uitgevoerd door deskundig ecooloog ^{5.1.2.e} In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de weersomstandigheden tijdens het veldbezoek.

Tabel 5: Weersomstandigheden tijdens veldbezoek (bron: KNMI).

Datum	Temperatuur (°C)	Overheersende windrichting (Bft)	Bewolking	Neerslag (mm)
02-03-2022	5	NO 2	Onbewolkt	Geen

De in Hoofdstuk 5 genoemde soorten kunnen op basis van verspreidingsgegevens voorkomen in het plangebied. Tijdens het veldbezoek is vervolgens nagegaan of het plangebied potentieel geschikt is voor (onder andere) deze soorten. In dit hoofdstuk worden de aangetroffen biotopen binnen het plangebied beschreven.

6.1 Aangetroffen soorten en sporen daarvan

Tijdens het veldbezoek zijn diverse vogelsoorten waargenomen binnen het plangebied. Grauwe gans, rietgors, bergeend, grutto, kievit, graspieper en veldleeuwerik zijn allen waargenomen. Veel van deze soorten zullen dit gebied gebruiken om te broeden. Ook is er een haas waargenomen en in totaal 10 reeën (Figuur 9). Deze zijn allen waargenomen in het oostelijke gedeelte van het plangebied. Het westelijke gedeelte betreft enkel weiland waar koeien in lopen. Hier zijn naast grauwe en brandganzen, geen diersoorten aangetroffen.

Figuur 8: In totaal zijn er 10 reeën waargenomen binnen het oostelijk gedeelte van het plangebied.

6.2 Biotoop bebouwing

Er is binnen het plangebied of binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden geen bebouwing aanwezig.

6.3 Biotoop aanwezig groen en bodem

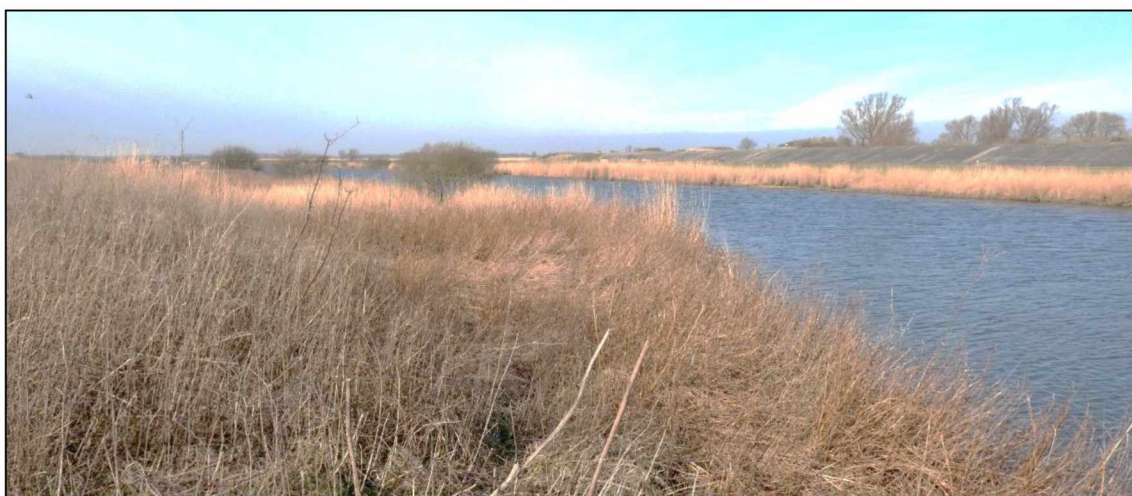
Het westelijke gedeelte van het plangebied bestaat enkel uit grasland wat begraaasd wordt door koeien (Figuur 10). Dit grasland behoort tot het Natura 2000-gebied Haringvliet. Er zijn verder geen bomen of andere begroeiing aanwezig binnen dit deel van het plangebied. In de bodem

zijn wel muizenholen en molshopen aangetroffen. Rugstreeppad wordt echter niet verwacht, aangezien er onoverbrugbare barrières liggen tussen het plangebied en de locaties van reeds bekende waarnemingen. In dit deel van het gebied kunnen vogels broeden als graspieper en kievit.

Figuur 9: Het westelijke gedeelte van het plangebied bestaat enkel grasland.

Het oostelijke gedeelte van het plangebied betreft een groot overstromingsgebied wat behoort tot Natuurnetwerk Nederland (NNN). De oever die aan het Spui grenst, behoort ook nog tot het Natura-2000 gebied 'Haringvliet'. Deze oever is ruig begroeid met riet en jong opschot van wilgen (Figuur 11). Deze oever is geschikt habitat voor waterspitsmuis en Noordse woelmuis. In de oever zijn ook diverse holen aangetroffen (Figuur 12). De oever is niet geschikt als leefgebied voor de bever aangezien bos op de oevers een vereiste is. Dit is niet aanwezig. De rest van het plangebied bestaat uit voormalig weiland wat een zeer hoge grondwaterstand heeft (Figuur 13). De hoge grondwaterstand maakt de bodem ongeschikt voor rugstreeppadden om in te overwinteren. De bodem is zeer voedzaam en er groeien plantensoorten als madelief, speerdistel en harig wilgenroosje. Vogels zonder jaar rond beschermd nest kunnen op diverse plaatsen broeden. Zo kunnen veldleeuweriken in het open gebied broeden, rietgors en blauwborst in de rietkragen en kluut en kleine plevier op de slikken.

Figuur 10: De oever is ruig begroeid met voornamelijk riet, maar ook opschot van wilgen. Dit is geschikt habitat voor waterspitsmuis en de Noordse woelmuis.

Figuur 11: In de oever zijn holen aangetroffen die gebruikt kunnen worden, of afkomstig zijn van waterspitsmuis en/of Noordse woelmuis.

Figuur 12: Het oostelijke gedeelte heeft een zeer hoge grondwaterstand.

Er zijn binnen het plangebied geen uitgesproken lijnvormige landschapselementen aanwezig welke als vliegroute voor vleermuizen kunnen fungeren. De vegetatie in het plangebied kan een functie als foerageergebied voor vleermuizen vervullen. Gezien de omvang wordt dit als essentieel beschouwd.

6.4 Biotoop water

Het westelijke gedeelte heeft een kale oever die voorzien is van een golfbreker (Figuur 14). Er

is geen oeverbegroeiing aanwezig, wat dit gedeelte ongeschikt maakt voor de waterspitsmuis en Noordse woelmuis. De twee kreek in het gebied zijn ondiep en onbegroeid (Figuur 15). De kreek is gevuld met slib en daardoor zeer voedingsrijk. Rugstreeppad kan het gebied niet bereiken wegens onoverbrugbare barrières in de vorm van snelwegen.

Figuur 13: De oever aan het westelijke gedeelte is kaal en onbegroeid. Voor de oever ligt een stenen rij die als golfbreker fungeert om afkalving tegen te gaan.

Figuur 14: De twee kreek in het gebied zijn ondiep en gevuld met slik.

In het oostelijke gedeelte van het plangebied is een overstromingsgebied aanwezig met kreek en slikken. Het gebied is voornamelijk gevuld met een dikke laag slik met op enkele plaatsen een kleine laag water. In het noordelijkste deel van de kreek is het water dieper (Figuur 16). Hier is de kreek aangesloten op het bovenliggende kanaal. Er is in de kreek zelf geen watervegetatie aanwezig.

Figuur 15: De aansluiting van de kreek op de naastgelegen watergang. Hier is het water dieper.

7. Effectbeoordeling

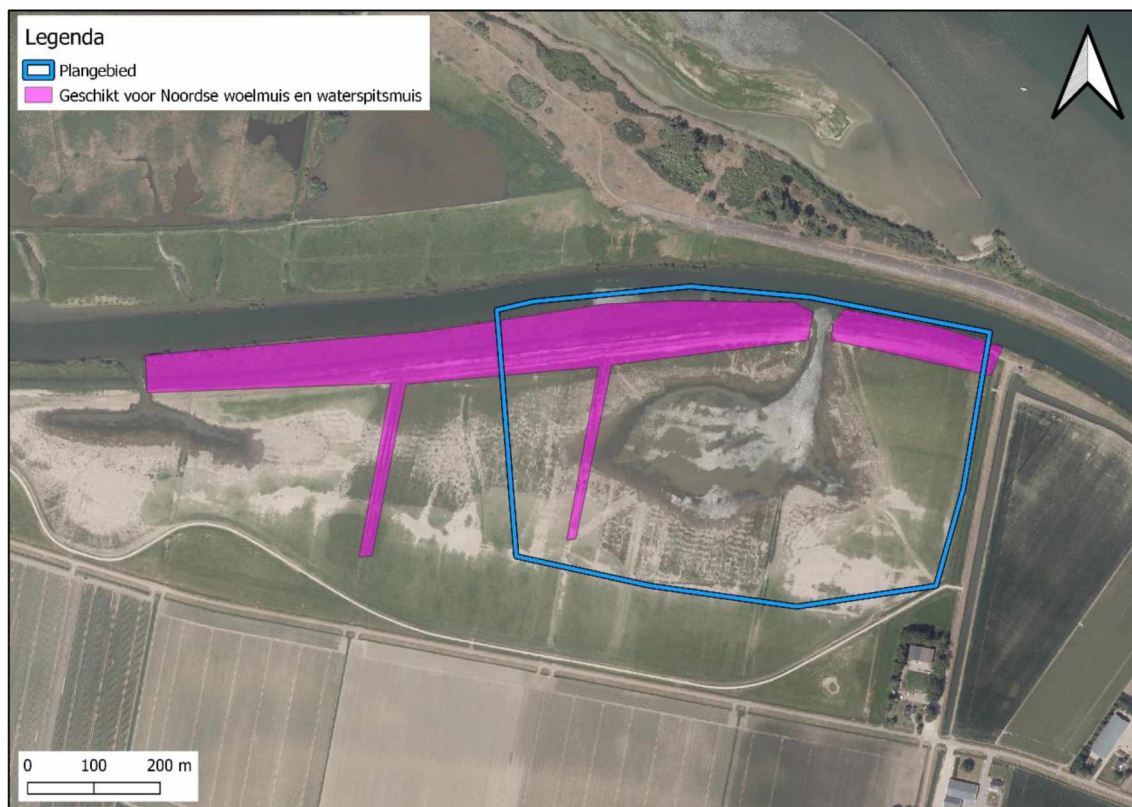
In dit hoofdstuk wordt bepaald of de voorgenomen plannen een al dan niet nadelig effect hebben op de beschermde soorten die volgens de bureaustudie in de omgeving van het plangebied voor kunnen komen. Allereerst zullen de soorten aan bod komen waar wel een negatief effect te verwachten is. Deze soorten en/of beschermde functies kunnen naar aanleiding van het bureauonderzoek en de biotooptoets niet worden uitgesloten binnen het plangebied. Vervolgens komen de soorten aanbod waar geen effect op verwacht wordt.

7.1 Beschermde soorten waar een effect op verwacht wordt

Onderstaande tabel geeft per soort(groep) weer of er naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden een effect te verwachten is. Tevens wordt weergegeven welk artikel en lid uit de Wet natuurbescherming potentieel overtreden wordt.

Tabel 6: Onderstaande tabel geeft weer op welke soorten een negatief effect verwacht wordt naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden en welk artikel en lid uit de Wnb potentieel overtreden wordt.

Soort(groep)	Reden van verwachting negatief effect	Artikel en lid Wnb
Vogels		
Algemene broedvogels	Binnen het plangebied kunnen meerdere vogels zonder jaarrond beschermd nest broeden. Dit kan zowel in de rietkragen, de slikken, de weilanden als in de oevers. Wanneer er tijdens de broedperiode (grootweg van 15 februari tot 15 augustus) gewerkt wordt, zijn negatieve effecten op voorhand niet uit te sluiten.	§3.1, lid 2 en lid 4
Vleermuis		
Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, meervleermuis	Binnen het plangebied is geschikt foerageergebied aanwezig voor diverse vleermuissoorten. Indien er tijdens de werkzaamheden verlichting gebruikt wordt, kunnen vleermuizen verstoord worden. Negatieve effecten zijn daarom op voorhand niet uitgesloten. Er worden geen effecten op verblijfplaatsen verwacht.	§3.5, lid 2
Overige zoogdieren		
Noordse woelmuis	Binnen het plangebied is geschikt biotoop aanwezig; namelijk natte terreinen met een hoge vooral grasachtige vegetatie. Dit biotoop is te vinden in het oostelijke deel van het plangebied aan de noordzijde (Figuur 17). Als hier geen werkzaamheden aan plaatsvinden, zal er geen verstoring plaatsvinden. Indien er wel werkzaamheden plaatsvinden aan de oevers van het westelijke deel, kunnen negatieve effecten op voorhand niet worden uitgesloten.	§3.5, lid 2 en lid 4
Waterspitsmuis	De waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oever. Dit biotoop is te vinden in het oostelijke deel van het plangebied aan de noordzijde (Figuur 17). Als hier geen werkzaamheden aan plaatsvinden, zal er geen verstoring plaatsvinden. Indien er wel werkzaamheden plaatsvinden aan de oevers van het westelijke deel, kunnen negatieve effecten op voorhand niet worden uitgesloten.	§3.5, lid 2 en lid 4

Figuur 16: Het geschikte biotoop voor de waterspitsmuis en Noordse woelmuis.

7.2 Beschermde soorten waar geen effect op verwacht wordt

Onderstaande tabel geeft per soort(groep) weer of er naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden een effect te verwachten is.

Tabel 7: Onderstaande tabel geeft weer op welke soorten geen negatief effect verwacht wordt naar aanleiding van de voorgenomen werkzaamheden.

Soort(groep)	Reden van uitsluiten negatieve effecten
Vogels	
Boomvalk, buizerd, sperwer, havik	Er zijn geen oude kraaien- of ekster nesten aangetroffen in het plangebied.
Gierzwaluw	Binnen het plangebied zijn geen geschikte broedlocaties aanwezig, zoals ruimten onder dakgoten, losliggend dakpannen, gaten bij regenpijpen, gaten in muren en neststenen.
Huismus	Binnen het plangebied zijn geen geschikte broedlocaties aanwezig, zoals een toegankelijke dakrand, los liggende dakpannen en overige gaten en kieren in daken en schuren. Ook is er geen functioneel leefgebied aanwezig in de vorm van groenblijvende struiken, zanderige stukjes en drinkplaats.
Kerkuil	Binnen het plangebied zijn geen kasten aanwezig voor uilen. Ook zijn er geen toegankelijke schuren of zolders aanwezig.
Ransuil	Binnen het plangebied zijn geen geschikte bomen die als winterroestplaats kunnen dienen. Ook zijn er geen oude kraai- of ekster nesten aangetroffen in het plangebied.
Vleermuizen	
Bosvleermuis	Negatieve effecten op de bosvleermuis worden uitgesloten vanwege het ontbreken van een bosrijke omgeving in het plangebied. Verder zijn kolonies van de bosvleermuis in Nederland enkel bekend in bomen en in het oosten van het land.
Baardvleermuis, Brandts	Negatieve effecten op baardvleermuis kunnen worden uitgesloten wegens het ontbreken

Soort(groep)	Reden van uitsluiten negatieve effecten
vleermuis	<p>van bosrijkgebied binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: boomholtes, nest- of vleermuiskasten, zolders, de ruimte achtergevelbetimmering en vensterluiken van gebouwen.</p> <p>Winterverblijfplaats: voornamelijk ondergrondse ruimten als mergelgroeven, bunkers, forten, vestingwerken, oude steenfabrieken, ijskelders en (kasteel)kelders.</p> <p>Foerageergebied: bossen, bosranden en in kleinschalig gesloten landschappen.</p>
Franjestaart	<p>Negatieve effecten op de franjestaart kunnen worden uitgesloten wegens het ontbreken van bosrijkgebied binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: boomholten en gebouwen (spleetvormige ruimte, zolders van kerken en boerderijen).</p> <p>Winterverblijfplaats: ondergrondse ruimten als forten, groeven, ijskelders en bunkers.</p> <p>Foerageergebied: bosrijkgebied met waterpartijen of waterrijke gedeelten.</p>
Gewone grootovleermuis	<p>Negatieve effecten op gewone grootovleermuis worden niet verwacht, aangezien er geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: zolders, achter betimmeringen, daklijsten, vensterluiken, spouwmuren, onder dakpannen, vleermuiskasten, boomholten en spleten.</p> <p>Winterverblijfplaats: overwinterd in de nabijheid van de zomerverblijfplaats.</p> <p>Foerageergebied: beschutte plekken in bos en kleinschalig parkachtig landschap.</p>
Grijze grootovleermuis	<p>Negatieve effecten op grijze grootovleermuis worden niet verwacht, aangezien er geen geschikte verblijfplaatsen aanwezig zijn binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: zolders, achter betimmeringen, daklijsten, vensterluiken, spouwmuren, onder dakpannen, vleermuiskasten, boomholten en spleten.</p> <p>Winterverblijfplaats: overwinterd in de nabijheid van de zomerverblijfplaats.</p> <p>Foerageergebied: beschutte plekken in bos, kleinschalig parkachtig landschap</p>
Tweekleurige vleermuis	<p>Negatieve effecten op de tweekleurige vleermuis worden niet verwacht wegens het ontbreken van hoge gebouwen binnen het plangebied.</p> <p>Winterverblijfplaats: grotten, kelders en spleten in hoge gebouwen.</p>
Vale vleermuis	<p>Negatieve effecten op de vale vleermuis worden niet verwacht, aangezien er geen holtebomen worden gekapt binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: Kraamverblijven in warme (kerk)zolders, groeven en grotten. Solitair ook in kasten en boomholten.</p> <p>Winterverblijfplaats: grotten, groeven en kelders. In de winter vaak in grote groepen.</p> <p>Foerageergebied: open landschap met bomen, zoals parken, boven velden en weilanden, ook bij bebouwing. Prooi bestaat ook vooral uit bodemdieren.</p>
Watervleermuis	<p>Negatieve effecten op de watervleermuis worden niet verwacht, aangezien er geen holtebomen aanwezig zijn of worden gekapt binnen het plangebied.</p> <p>Zomerverblijfplaats: boomholten en spleten, maar ook kerkzolders, vleermuiskasten, bunkers en oude forten.</p> <p>Winterverblijfplaats: grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken en kelders.</p> <p>Foerageergebied: beschutte waterpartijen, of aan de beschutte kant van vijvers in landgoederen en parken, kastelen en visvijvers, smalle vaarten, langzaam stromende rivieren en beken.</p>
Overige zoogdieren	
Bever	<p>Er is geen geschikt habitat aanwezig, namelijk het overgangsgebied tussen land en water, zoals moerassen. Rustige beken, rivieren en meren omzoomd door broekbossen met bomen als wilg en es zijn niet aanwezig. De aanwezigheid van bossen op de oevers is een vereiste; (open of rotsige oevers worden gemedend). Er is geen voorkeur voor stromend of stilstaand water, maar een waterdiepte van minimaal 50 cm is een vereiste. In ondiep stromend water worden dammen gebouwd om de gewenste waterstand te krijgen.</p>
Boommarter	<p>Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig, namelijk bos. Ook zijn er geen holtebomen aanwezig binnen het plangebied.</p>
Gewone zeehond	<p>Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig, namelijk; getijdengebieden langs zandige kusten en rotskusten, wier bedekte riffen, kiezelstranden, zandplaten en stenen.</p>

Soort(groep)	Reden van uitsluiten negatieve effecten
Grijze zeehond	Binnen het plangebied is geen geschikt biotoop aanwezig, namelijk; zeewater met rotskusten, zandbanken, ijsplaten, riviermondingen, zand- en kiezelstranden
Vissen	
Noordzeehouting	De Noordzeehouting was eens uitgestorven in Nederland maar geherintroduceerd. Hierdoor heeft een nieuwe populatie zich weten te vestigen in de Nederlandse kustgebieden zoals de Waddenzee en Voordelta. Rond november trekken de vissen de rivier op voor de voortplanting. Deze geschiet in matig stromende rivieren met kiezel of zandbodem. Deze eisen aan het voortplantingswater zijn niet aanwezig naast het plangebied. Tevens vinden er geen werkzaamheden plaats in het water. Negatieve effecten zijn daarom uitgesloten.
Vlinders	
Grote vos	De grote vos komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De grote vos heeft als waardplant; iep, zoete kers en wilgensoorten. Binnen het plangebied zijn geen grote vrijstaande wilgen aanwezig.

8. Conclusie en advies

In dit hoofdstuk worden alle soorten behandeld waarvoor mitigerende maatregelen nodig zijn of nader onderzoek dient te worden uitgevoerd. Soorten die zijn uitgesloten, worden hier niet behandeld, de reden van uitsluiting is terug te vinden in Hoofdstuk 6 Effectbeoordeling. Tevens wordt besproken of er een vervolgtraject benodigd is aangaande gebiedsbescherming.

8.1 Gebiedsbescherming

Het plangebied maakt onderdeel uit van Natura 2000-gebied en het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De werkzaamheden kunnen leiden tot verstoring van aangewezen habitatsoorten van het Natura 2000-gebied Haringvliet. Versnippering, optische verstoring, verstoring door geluid en trilling zijn op voorhand niet uitgesloten. Middels een voortoets zal getoetst worden of de werkzaamheden leiden tot significante effecten op het Natura 2000-gebied Haringvliet. In de voortoets wordt beoordeeld of de werkzaamheden de haalbaarheid van instandhoudingsdoelstellingen van het Haringvliet in de weg staan.

Binnen het NNN geldt dat werkzaamheden niet mogen leiden tot aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden of tot vermindering van het oppervlak van het NNN of van de samenhang binnen het NNN. Tenzij er een groot openbaar belang is en reële alternatieven ontbreken (het 'nee-tenzij' beginsel). De voorgenomen werkzaamheden leiden tot een afname van het aangewezen habitattypen Kruiden- en faunarijkgasland (N12.02). Dit is niet zondermeer toegestaan. Daarom zal een "nee, tenzij-toets" moeten worden opgesteld. De resultaten dienen voorgelegd te worden aan de provincie Zuid-Holland.

Voor stikstof geldt een vrijstelling voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten. De vrijstelling geldt niet voor de gebruiksfase. Aangezien de werkzaamheden niets veranderen aan de gebruiksfase en enkel stikstof produceren in de aanleg- en onderhoudsfase, wordt het niet nodig geacht een stikstofberekening uit te voeren.

8.2 Soortbescherming

Nader onderzoek

Naar aanleiding van de uitgevoerde quickscan is gebleken dat het plangebied geen potentieel leefgebied vormt voor beschermde soort. Derhalve is het uitvoeren van nader ecologisch onderzoek niet noodzakelijk.

Mitigerende maatregelen

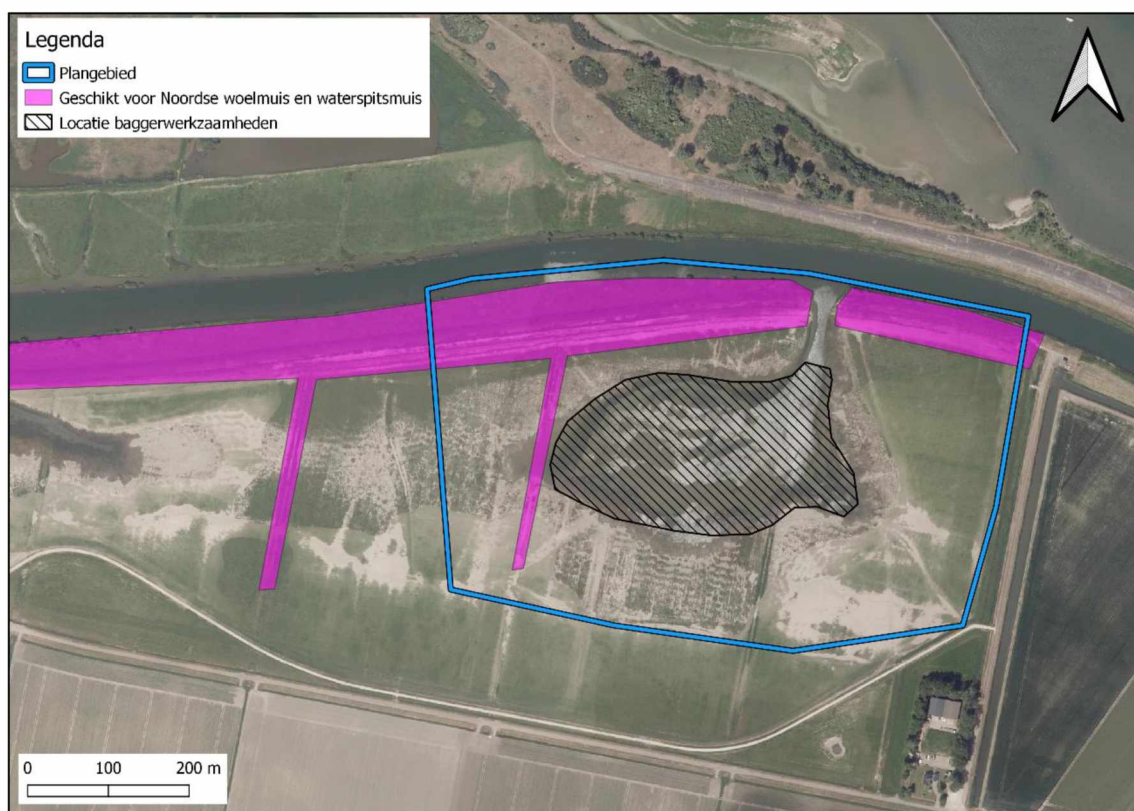
Vleermuizen: binnen het plangebied kan geschikt foerageergebied aanwezig zijn voor diverse vleermuissoorten. Wanneer er tussen zonsondergang en zonsopkomst gewerkt wordt en er gebruik wordt gemaakt van verlichting, kan er verstoring optreden. Vleermuizen zijn lichtgevoelig en vermijden plekken met teveel licht. Het advies luidt om tussen zonsopkomst en zonsondergang te werken en geen gebruik te maken van verlichting.

Vogels zonder jaarrond beschermd nest: binnen het plangebied kunnen vogels zonder jaarrond beschermd nest broeden. Algemene vogelsoorten die broeden zijn gedurende deze tijd beschermd (grotendeels van 15 februari tot 15 augustus, in gebruik zijnde nesten zijn ook buiten deze periode beschermd). Het advies luidt om de werkzaamheden buiten dit broedseizoen te laten plaatsvinden of voor het broedseizoen te beginnen en continu door te werken tijdens het broedseizoen zodat vogels niet tot broeden komen in het plangebied. Indien het niet mogelijk is om de werkzaamheden buiten het broedseizoen te starten, dient er een

broedvogelinventarisatie gedaan te worden door een deskundig ecooloog. Indien er tijdens een broedvogelinventarisatie broedende vogels aanwezig zijn, moeten de werkzaamheden worden uitgesteld tot het nest verlaten is.

Waterspitsmuis: binnen het plangebied is geschikt biotoop aanwezig. Dit biotoop is te vinden in het oostelijke deel van het plangebied aan de noordzijde en in de rietkragen (Figuur 18). Aangezien hier geen werkzaamheden plaats zullen vinden, wordt er geen verstoring verwacht. De mitigerende maatregel luidt wel om niet in de buurt van de rietkragen en ruige begroeide oevers aan de noordzijde te werken, hier dicht langs te rijden met werkverkeer of vrijgekomen slib te dumpen.

Noordse woelmuis: binnen het plangebied is geschikt biotoop aanwezig. Dit biotoop is te vinden in het oostelijke deel van het plangebied aan de noordzijde en in de rietkragen (Figuur 17). Aangezien hier geen werkzaamheden plaats zullen vinden, wordt er geen verstoring verwacht. De mitigerende maatregel luidt wel om niet in de buurt van de rietkragen en ruige begroeide oevers aan de noordzijde te werken, hier dicht langs te rijden met werkverkeer of vrijgekomen slib te dumpen.

Figuur 17: Resultaten uit het veldonderzoek. Aangezien er geen beschermde soorten worden verwacht voor het westelijke gedeelte, is dit niet meegenomen in de kaart.

Zorgplicht:

De Wet natuurbescherming kent een algemene zorgplicht. Dit betekent dat zorgvuldig met aanwezige planten en dieren moet worden omgegaan. Dit geldt ook voor algemeen voorkomende en vrijgestelde soorten zoals de veldmuis, ree en bruine kikker. Daarom moeten de volgende maatregelen genomen worden:

- Maai voorafgaand aan de werkzaamheden de delen waar gewerkt zal worden. Dit voorkomt dat dieren zich in de begroeiing ophouden en op voorhand een andere schuilplaats zullen zoeken.
- Voer de werkzaamheden rustig uit en in één richting van het water of de doorgaande weg af. Op deze manier zijn dieren in de gelegenheid om te vluchten naar andere leefgebieden en worden ze niet de weg over gejaagd waar ze worden overreden.
- Wees tijdens de werkzaamheden alert op de aanwezigheid van (beschermde) soorten en geef deze de tijd en ruimte om te vluchten.
- Schakel steeds een deskundige in bij het aantreffen van beschermde soorten.

Ecologisch vervolgtraject

Naar aanleiding van de uitgevoerde quickscan kunnen, een aantal soorten die volgens verspreidingsgegevens voor kunnen komen in het plangebied, uitgesloten worden. Voor een aantal soorten geldt dat er nader ecologisch onderzoek noodzakelijk is. Een overzicht hiervan is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 8: Overzicht van de onderzochte soortgroepen en onderzoeksresultaten.

Soortgroep	Soort (<i>wetenschappelijke soortnaam</i>)	5.1.2,e
Vogels zonder jaarrond beschermd nest	Diverse algemene soorten	Mitigerende maatregelen
Vogels waarvan het nest jaarrond beschermd is (categorie 1 t/m 4)	Boomvalk (<i>Falco subbuteo</i>)	Nee
	Buizerd (<i>Buteo buteo</i>)	Nee
	Gierzwaluw (<i>Apus apus</i>)	Nee
	Havik (<i>Accipiter gentilis</i>)	Nee
	Huismus (<i>Passer domesticus</i>)	Nee
	Kerkuil (<i>Tyto alba</i>)	Nee
	Ransuil (<i>Asio otus</i>)	Nee
	Sperwer (<i>Accipiter nisus</i>)	Nee
Vleermuizen	Baardvleermuis (<i>Myotis mystacinus</i>)	Nee
	Bosvleermuis (<i>Nyctalus leisleri</i>)	Nee
	Brandts vleermuis (<i>Myotis brandtii</i>)	Nee
	Franjestaart (<i>Myotis nattereri</i>)	Nee
	Gewone dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pipistrellus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Gewone grootoorvleermuis (<i>Plecotus auritus</i>)	Nee
	Grijze grootoorvleermuis (<i>Plecotus austriacus</i>)	Nee
	Kleine dwergvleermuis (<i>Pipistrellus pygmaeus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Laatvlieger (<i>Eptesicus serotinus</i>)	Mitigerende maatregelen
	Meervleermuis (<i>Myotis dasycneme</i>)	Mitigerende maatregelen
	Rosse vleermuis (<i>Nyctalus noctula</i>)	Mitigerende maatregelen
	Ruige dwergvleermuis (<i>Pipistrellus nathusii</i>)	Nee
	Tweekleurige vleermuis (<i>Vespertilio murinus</i>)	Nee
	Watervleermuis (<i>Myotis daubentonii</i>)	Nee
	Bever (<i>Castor fiber</i>)	Nee
Overige zoogdieren	Boommarter (<i>Martes martes</i>)	Nee
	Gewone zeehond (<i>Phoca vitulina</i>)	Nee
	Grijze zeehond (<i>Halichoerus grypus</i>)	Nee

Soortgroep	Soort (wetenschappelijke soortnaam)	5.1,2,e
	Noordse woelmuis (<i>Alexandromys oeconomicus arenicola</i>)	Mitigerende maatregelen
	Waterspitsmuis (<i>Neomys fodiens</i>)	Mitigerende maatregelen
	Wild zwijn (<i>Sus scrofa</i>)	Nee
Vissen	Noordzeehouting (<i>Coregonus oxyrinchus</i>)	Nee
Vlinders	Grote vos (<i>Nymphalis polychloros</i>)	Nee

9. Literatuur en bronvermelding

Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocumenten Soorten - Natuurbescherming, versie 1.0, 1 juli 2017, BIJ12, Utrecht

5.1.2,e 2015. Handleiding veldonderzoek roofvogels. KNNV Uitgeverij, Zeist.

5.1.2,e e.a., 2016. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren.

Diets, C., 5.1.2,e A, 2017. Veldgids Vleermuizen van Europa. KNNV Uitgeverij, Zeist.
Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat. 2016. Natura 2000 Deltawateren.
Beheerplan 2016-2022.

Sovon Vogelonderzoek Nederland, december 2012. Notitie deskundigen bericht verstoring vogels

Internetbronnen

www.ndff-ecogrid.nl

www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/soortinventarisatieprotocollen

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.telmee.nl

www.verspreidingsatlas.nl

www.vlinderstichting.nl

www.zoogdiervereniging.nl

www.bij12.nl

www.calculator.aerius.nl

www.waarneming.nl

<https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/effectenindicatorappl.aspx?subj=effectenmatrix&tab=1>

Bijlage I Wet natuurbescherming

Wet natuurbescherming, Natura 2000-gebieden

Algemeen

Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. Onder Natura 2000-gebieden vallen de gebieden die op grond van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn aangewezen/aangemeld. De Europese Unie heeft deze twee richtlijnen vastgesteld die zorg moeten dragen voor de bescherming van de belangrijkste Europese natuurwaarden: de Vogelrichtlijn uit 1979 en de Habitatrichtlijn uit 1992. Hoewel het om twee afzonderlijke richtlijnen gaat, worden ze vanwege hun overeenkomsten vaak in één adem genoemd. Men spreekt dan over de 'Vogel- en Habitatrichtlijn'. De Europese Unie heeft alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden ondergebracht in een samenhangend netwerk 'Natura 2000'.

Bij de bescherming van Natura 2000-gebieden staan de habitattypen, habitatrichtlijnsoorten en kwalificerende vogelsoorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen gelden centraal.

De wet biedt verschillende instrumenten om deze instandhoudingsdoelstellingen te realiseren:

- Het treffen van instandhoudingsmaatregelen.
- Het treffen van passende maatregelen om te voorkomen dat de kwaliteit van habitats verslechterd of soorten verstoord worden.
- Beoordelingsplicht voor plannen, projecten en andere handelingen die kunnen leiden tot (significante) verslechtering of significante verstoring van Natura 2000-gebieden. Voor projecten en andere handelingen geldt daartoe een vergunningplicht.

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied, de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstoring effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning uitsluitend verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens op inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

De vergunning voor een project wordt alleen verleend wanneer zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet zullen worden aangetast en de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar worden gebracht, dit geldt ook voor externe werking¹. Hiervan mag alleen worden afgeweken wanneer alternatieve oplossingen voor het project ontbreken en wanneer sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang. Bovendien moet voorafgaande aan het toestaan van een afwijking zeker zijn dat alle schade gecompenseerd wordt (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4).

Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft tot doel bij te dragen aan het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (uitgezonderd

---

¹ De nadelige invloed van activiteiten buiten een Natura 2000-gebied op natuurwaarden binnen het Natura 2000-gebied.

vogels) op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop de richtlijn van toepassing is. De richtlijn onderscheidt daarbij te beschermen gebieden en te beschermen soorten.

Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn bestaat uit een lijst van zeldzame of bedreigde vogelsoorten. De leefgebieden en belangrijke overwinteringsgebieden voor deze soorten worden aangewezen als speciale beschermingszones (Vogelrichtlijngebieden).

Wet natuurbescherming, soortbescherming

Voor soortenbescherming geldt voor deze wet dat deze gericht is op het bereiken of herstellen van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. De wet maakt hiervoor een programmatische aanpak mogelijk. Binnen deze wet wordt de soortbescherming opgedeeld in drie categorieën:

1. De bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogels van soorten die voorkomen in de EU als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn en de niet in die bijlage genoemde geregeld voorkomende trekvogelsoorten (art. 3.1 – 3.4).
2. De bescherming van in het wild levende dieren en planten van soorten die voorkomen in de EU op grond van de Habitatrichtlijn (Bijlagen I, II, IV, V) en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5 - 3.9).
3. De bescherming van niet onder de bovenstaande twee categorieën vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten voorkomend in Nederland, vermeld in de bijlage van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 - 3.11). Voor de zoogdier- amfibie- en reptielsoorten opgenomen in deze bijlage geldt geen Europese verplichting tot bescherming. Deze soorten worden beschermd vanwege de breed in de maatschappij levende overtuiging dat deze dieren een bescherming behoeven. De andere in de bijlage opgenomen soorten worden om ecologische redenen beschermd. Hiermee geeft Nederland uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om kwetsbare en bedreigde dier- en plantsoorten te beschermen.

Verbodsbepalingen: Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in Bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, Bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of Bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Uitbreiding verbodsbepalingen en mogelijkheid tot ontheffing of vrijstelling: Artikel 3.10

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
  - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders,

- libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
- b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
  - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.
2. Artikel 3.8, met uitzondering van het derde en vierde lid, is van overeenkomstige toepassing op de verboden, bedoeld in het eerste lid, met dien verstande dat, in aanvulling op de redenen, genoemd in het vijfde lid, onderdeel b, de noodzaak voor de ontheffing of vrijstelling ook verband kan houden met handelingen:
- a. in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
  - b. t/m h. (niet van toepassing, zie wettekst).
3. De verboden, bedoeld in het eerste lid, onderdelen a, en b, zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden.

Verordening vrijstelling soorten provincie Zuid-Holland

De provincie Zuid-Holland acht het wenselijk vrijstellingen te verlenen van verboden ter bescherming van soorten dieren op grond van de Wet natuurbescherming voor de volgende diersoorten:

Aardmuis, bastaardkikker, bosmuis, bruine kikker, bunzing, dwergmuis, dwergspitsmuis, egel, gewone bosspitsmuis, gewone pad, haas, hermelijn, huisspitsmuis, kleine watersalamander, konijn, meerkikker, ree, rosse woelmuis, veldmuis, vos, wezel en woelrat.

Bovenstaande soorten zijn derhalve niet beschermd bij de voorgenomen werkzaamheden. Voor bovengenoemde soorten blijft de zorgplicht echter van kracht. Verder zijn beschermde soorten die niet via een natuurlijke verspreiding in Zuid-Holland terecht zijn gekomen niet beschermd in deze provincie.

Bijlage II Doelstellingen Natura 2000-gebied Haringvliet

Onderstand zijn alle habitattypen en -soortenweergegeven waarvoor het van het Natura 2000-gebied Haringvliet is aangewezen.

Habitattypen	Ruigten en zomen (harig wilgenroosje) (H6430B)	
	Slikkige rivieroeveren (H3270)	
	Vochtige alluviale bossen (H91E0)	
Habitatsoorten	Vissen	Bittervoorn (H1134)
		Eft (H1102)
		Fint (H1103)
		Rivierdonderpad (H1163)
		Rivierprik (H1099)
		Zalm (H1106)
		Zeeprik (H1095)
Broedvogels	Kustbroedvogels	Noordse woelmuis (H134)
		Bontbekplevier (A137)
		Dwergstern (A195)
		Grote stern (A191)
		Kluut (A132)
		Strandplevier (A138)
		Visdief (A193)
		Zwartkopmeeuw (A176)
	Moerasbroedvogels	Blauwborst (A272)
		Bruine kiekendief (A081)
		Rietzanger (A295)
	Steltlopers	Goudplevier (A140)
		Grutto (A156)
		Kievit (A142)
		Kluut (A132)
		Wulp (A160)
Niet-broedvogels	Viseters	Aalscholver (A017)
		Fuut (A005)
		Kleine zilverreiger (A026)
		Lepelaar (A034)
	Eenden, ganzen en zwanen	Bergeend (A048)
		Brandgans (A045)
		Dwerggans (A042)
		Grauwe gans (A043)
		Kleine zwaan (A037)
		Kolgans (A041)
		Krakeend (A051)
		Kuifeend (A061)
		Meerkoet (A125)
		Pijlstaart (A054)
		Slobeend (A056)
		Smient (A050)
		Topper (A062)
		Wilde eend (A053)
		Wintertaling (A052)
	Roofvogels	Slechtvalk (A103)
		Visarend (A094)